



Klimaavtalen mellom jordbruket og staten

Line Meinert Rød, fagdirektør, Landbruks- og matdepartementet

Bodø, 4. november 2021

Klimaavtalen mellom jordbruket og staten

Men jeg må også prate litt om:

- Internasjonale forpliktelser
- Norske rammebetingelser og politikkutvikling
- Hva er klimaavtalen og hvordan følges den opp



Internasjonale prosesser og rammebetingelser

• Parisavtalen og klimaforhandlingene

- Alle land skal tilstrebe å begrense oppvarmingen til 1,5°C.
- Norge har meldt inn et mål om å kutte utslippene med minst 40 % innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå. Målet er lovfestet i klimaloven.
- Norge har forpliktet seg til 40 % kutt i 2030 i samarbeid med EU
 - Politikk for nasjonale utslippskutt utformes nasjonalt.

• IPCC og klimavitenskapen

- Erkjennelse av felles utfordringer for matsikkerhet, klima og bærekraftig utvikling
- 1,5 graders rapporten
- Spesialrapport om klima og arealbruk august 2019; landrapporten
- 6. hovedrapport fra FNs klimapanel – delrapport 1; Fysiske klimaendringer - det naturvitenskapelige grunnlaget

• FNs bærekraftsmål fra 2015; Stortingsmelding 2021

- Handle umiddelbart for å stoppe klimaendringene og bekjempe konsekvensene av dem
- Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk



Kilde: Regjeringen.no

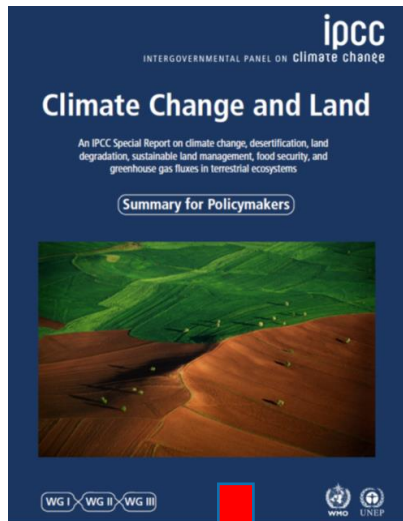
Klimaavtalen Norge har med EU er forpliktende, består av 3 pilarer



- Ikke-kvotepliktige utslipp; 40 pst. kutt i perioden 2005-2030 (transport, jordbruk, avfall, noe industri, oppvarming av bygg).
 - Vi får et utslippsbudsjett basert på fremskrevne utslipp (vedtatt politikk).
 - ***Må ha en plan for å "tette gapet", altså differansen mellom fremskrevne utslipp i perioden og tildelt utslippsbudsjett.***
- Kvotepliktige utslipp: Reguleres av kvotesystemet, 43 % kutt samlet i EU, Norge og Island.
- Skog- og arealbruk (LULUCF): Forpliktelse om at utslippene ikke skal være høyere enn opptaket – "Netto-null".
 - Kompliserte regneregler
- *Kommisjonen har sendt forslag til endringer på høring – "Fit for 55"*



Kunnskap er viktig for god politikkutvikling – men kunnskapen må gjøres relevant for norske forhold



For å begrense klimaendringer og øke arealproduktiviteten, må dyrkingssystemene bidra til å opprettholde jordfunksjoner og øke karboninnhold i jord



Kilde: Arne Bardalen, NIBIO

To viktige rapporter ble utarbeidet!

I Stortingsmeld. 11 Endring og Utvikling (jordbruksmelding 2016) – ble Klimaavtalen "lansert"

- Behov for å lage et felles grunnlag for partene: "Teknisk arbeidsgruppe"

I Landbruk og Klimaendringer ble det tydeliggjort at utslippsregnskapet var en utfordring;

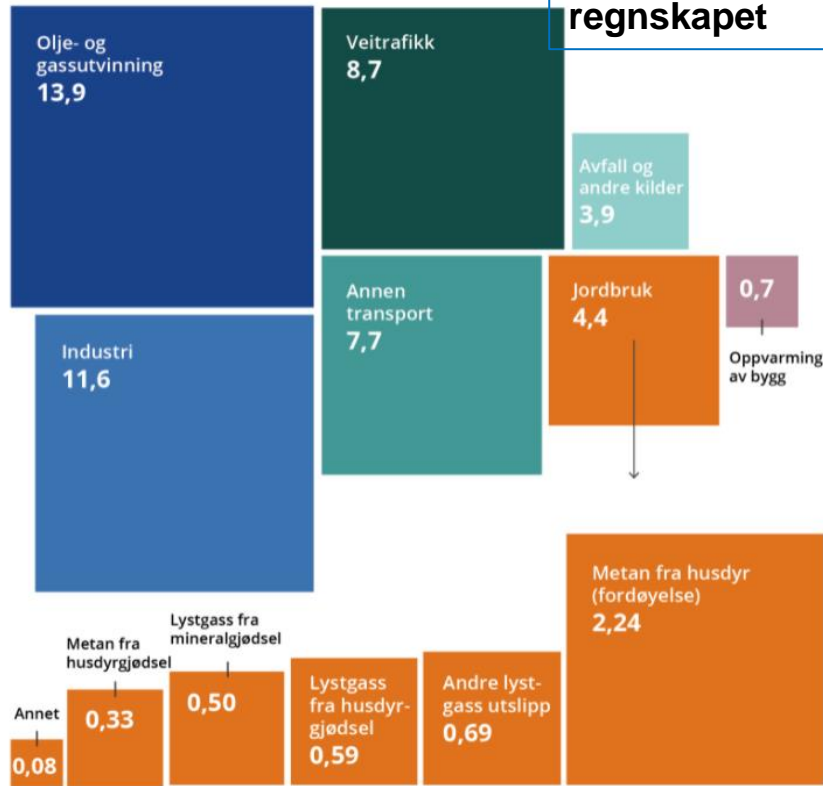
- Flere tiltak fanges ikke opp, pga stor usikkerhet ved utslipp fra biologiske produksjoner, datamangel osv.

Klimaavtalen mellom regjeringen og organisasjonene i jordbruket ble signert i juni 2019



Utslipp av klimagasser fra jordbruk i 2019
Millioner tonn CO₂-ekvivalenter

Norges totale klimagassutslipp

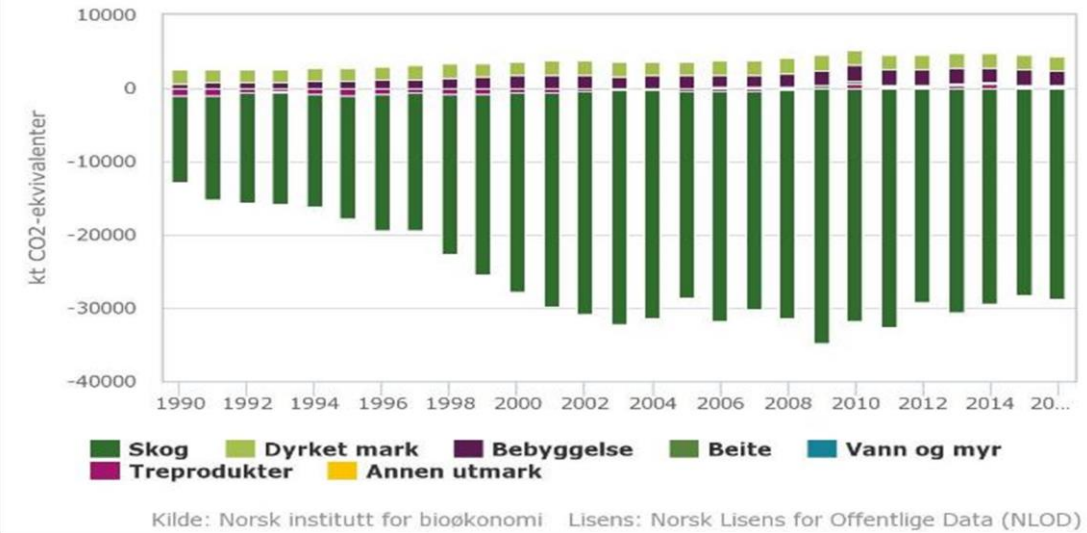


Kilde: Miljødirektoratet og Statistisk sentralbyrå 2021 / Miljøstatus.no

Metan og lystgass regnes om til CO₂-ekvivalenter i regnskapet

Utslipp = aktivitetsdata * utslippsfaktor

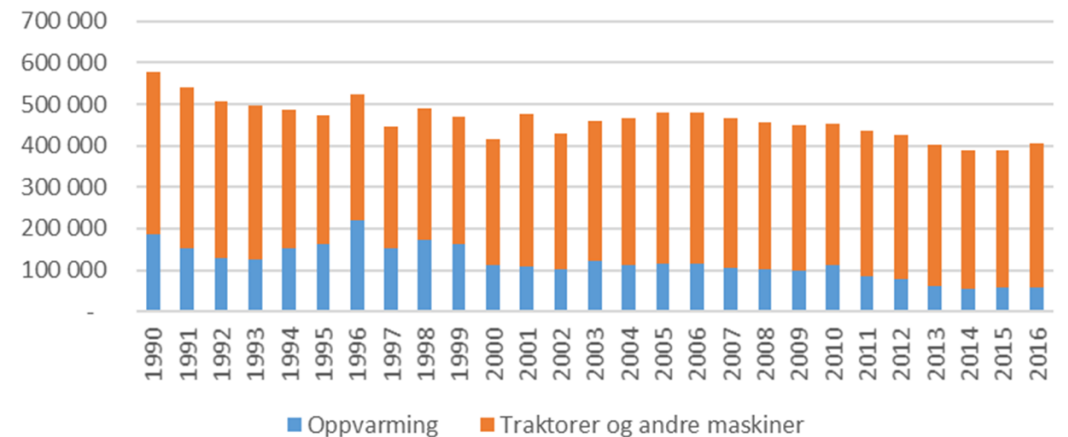
Utslipp og opptak fra skog og annen arealbruk



Kilde: Miljødirektoratet og Statistisk sentralbyrå 2021/Miljøstatus.no

Utslipp fra jordbruket utgjør om lag 8,8 pst. av de nasjonale utslippene – og om lag 16 pst. av utslippene i ikke-kvotepliktig sektor

Utslipp fra energibruk i jordbruket
tonn CO₂-ekvivalenter



Klimaavtalen mellom regjeringen og jordbruksorganisasjonene

- **21. juni 2019 ble avtalen signert**
- Intensjonsavtale om at det skal arbeides for reduserte utslipp og økte opptak av karbon fremover.
- Rapporten fra teknisk arbeidsgruppe så på mulighetsrommet for utslippskutt og regnskapsføring. Dannet grunnlag for avtalen.
- Mål om å redusere utslippene med 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2021-2030.
- Viktige elementer i avtalen:
 - Tiltak på gårdsnivå utenfor sektorregnskapet regnes med, inkl. opptak av karbon (Anneks I – "utslippsregnskap")
 - Tiltak som per nå ikke godskrives i utslippsregnskapet synliggjøres - tiltaksrapportering (Anneks II)
 - Ansvarsdeling:
 - **A: Jordbruket** skal arbeide for å oppnå økte karbonopptak og reduserte klimagassutslipp, gjennom eksempelvis gjødselhåndtering, avlsarbeid og overgang til fossilfri energibruk
 - **B: Staten** skal blant annet arbeide for redusert matsvinn og endringer i matforbruket jf kostholdsradene



I dag har klima- og miljøminister Ola Elvestuen, leder i Norsk bonde- og småbrukarlag Kjersti Hoff, leder i Bondelaget Lars Petter Bartnes og landbruks- og matminister Olaug Bollestad signert en klimaavtale for jordbruket. Foto: Landbruks- og matdepartementet.

Klimaavtalen mellom organisasjonene i jordbruket og staten (2)

- Som oppfølging av klimaavtalen har jordbruket levert sin plan for hvordan utslippene kan reduseres, uten at det går utover matproduksjonen.
- Det er etablert en regnskapsgruppe som skal utarbeide et system for regnskapsføring og føre regnskap for avtalen. Viktig for oppfølging og for forbedring av klimagassregnskapet!
 - Gass-for-gass rapportering
- Vurdering av progresjon skal gjøres av partene i jordbruksoppgjøret
- De årlige jordbruksoppgjørene følger opp klimaarbeidet i jordbruket (og øvrig miljøarbeid)
- Det er også utviklet klimakalkulator og innført tilskudd til klimarådgiving.

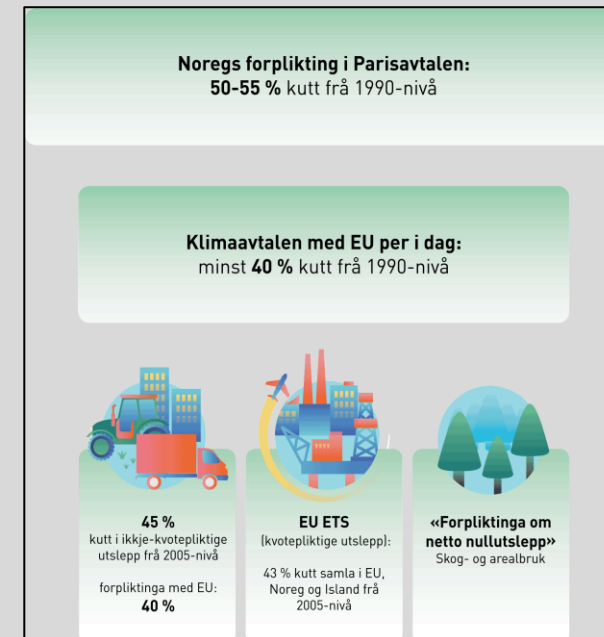
Dette var et pilotarbeid!

Hurdalsplattformen: Innføre konkrete mål for utslippskutt for hver enkeltsektor og -næring i Norge. Målene skal utvikles i samarbeid med berørte næringer. Det skal etableres et system for jevnlig og forpliktende oppfølging av tiltak og måloppnåelse

Klimaplan 2021-2030 (Regjeringen Solberg)

Hvordan Norge skal oppfylle klimaavtalen med EU

- Hvordan Norge skal nå sine klimamål for 2030
- *Regjeringen Støre stadfester at målet er 55 % kutt mot 2030, sammenliknet med 1990.*
- Klimaavtalen med jordbruket – og målene for landbrukspolitikken ligger til grunn for jordbruksomtalen i klimameldingen.
- To hovedspor:
 - 1) Tiltak for reduserte utslipp og økte opptak av karbon i selve jordbruksproduksjonen
 - 2) Tiltak (forbruksendringer) som indirekte gir reduserte klimagassutslipp
- Det stadfestes også et viktig prinsipp for norsk klimapolitikk: Den skal ikke medføre karbonlekkasje. Karbonlekkasje kan oppstå når matvarer som kan produseres i Norge erstattes med matvarer produsert i andre land.



Jordbruk i klimameldingen

- Fremhever tiltak innen gjødsling, fôr- og avlsutvikling, energibruk og ikke minst god agronomi og dyrehelse. Altså tiltak bonden kan gjøre på hver enkelt gård!
- Det er også et mål å øke opptaket og lagring av karbon i jord.
- Viktig å intensivere arbeidet med et dekkende klimagassregnskap for å fange opp effekten av tiltak som gjøres.
- Dersom forbruket endrer seg i tråd med kostholdsrådene, vil også produksjonen endre seg, og det vil medføre reduserte utslipp fra jordbruket.
- Det fremkommer tydelig i klimameldingen at norsk jordbruk skal produsere det forbrukeren etterspør, som det er forutsetning for å produsere i Norge.
- I tillegg må vi arbeide for å redusere matsvinnet – i alle ledd!

I Stortingets behandling av meldingen: Arbeide for reduserte klimagassutslipp i jordbruket mot 2030 gjennom å redusere utslipp per produserte enhet gjennom forbedret jordbruksproduksjon



Klima – og jordbruk i ny regjeringsplattform

- *Klimagassutsleppa frå landbruket skal reduserast og opptaket av karbon aukast, samstundes som vi aukar sjølvforsyninga og tilpassar produksjonen til eit endra og vanskelegare klima. Ein variert bruksstruktur som er tilpassa Noreg sine naturressursar og geografi, gir dei beste moglegheitene til å produsere mat på ein berekraftig og klimavennleg måte.*
- *Sørgje for betre berekraft i landbruket gjennom auka bruk av utmarksbeite, setring, klimatilpassing, investering i jord og etablering av eit nasjonalt senter for fjellandbruk.*

- *Kutte norske utslipp med 55 prosent mot 2030 sammenlignet med 1990, som et delmål på veien mot netto nullutslipp i 2050. Utslippsmålet gjelder hele økonomien, inklusive kvotepliktig sektor.*
- *Raskt utarbeide en ny klimaplan for hele økonomien, som kutter utslipp i tråd med Norges klimamål, for både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor.*
- *Oppfylle staten og landbrukets avtale om kutt av klimagassutslipp i landbruket ved hjelp av nye verktøy. Det viktigste nye verktøyet vil være etablering av Bionova, en finansieringsmekanisme til støtte for klimatiltak i landbruket.*
- *Ikke innføre avgift på klimagassutslipp som følger av biologiske prosesser*



Viktige elementer – andre sektorer

Overgang fra fossile energikilder

- Fossilfri maskinpark
- Fossilfri oppvarming
- Teknologeutvikling



Foto: Felleskjøpet



Takk for oppmerksomheten

